

Rapport NOST

Andre tertial 2024

Om rapporten

Gjennom [Handlingsplanen for et bedre smittevern](#) har HOD gitt i oppdrag til norske helseinstitusjoner å iverksette elektronisk overvåking av håndhygiene. Overvåkingen skal gjennomføres i tråd med anbefalingene i [Nasjonal standard for observasjon av håndhygiene](#).

Folkehelseinstituttet har ansvar for å sammenstille nasjonale data om etterlevelse av håndhygiene i helseinstitusjoner. Sammenstillingen publiseres gjennom tertialvise rapporter som publiseres på instituttets hjemmeside, i [Håndbok for NOST](#).

Rapporten beskriver data om etterlevelse av håndhygiene ved norske helseinstitusjoner observert i andre tertial 2024 (1. mai – 31. august). Observasjonene er utført ved bruk av NOST (Nasjonal løsning for observasjon av smitteforebyggende tiltak i helsetjenesten), av observatører som har gjennomgått standardisert opplæring.

Det er inkludert data fra observasjoner gjennomført med modul 2 – ringer, klokker og negler. Disse dataene presenteres samlet i avsnitt 6.

Innhold

1.	Sammendrag.....	2
2.	Datagrunnlag	2
3.	Observasjon av håndhygiene ved bruk av NOST	3
4.	Etterlevelse av håndhygiene i sykehus.....	4
5.	Etterlevelse av håndhygiene i sykehjem	8
6.	Etterlevelse av anbefalinger for håndsmykker og negler (modul 2)	10
	VEDLEGG	11
1	Oversikt over datagrunnlag for rapport om etterlevelse av håndhygiene andre tertial 2024	11
2	Ulike kombinasjoner av indikasjoner i datagrunnlaget for sykehus andre tertial 2024	12
3	Oversikt over datagrunnlag for rapport om smykker, klokker og negler andre tertial 2024	12

1. Sammendrag

Det er for andre tertial 2024 innrapportert totalt 2328 observerte anledninger for håndhygiene, 2243 fra sykehus og 85 fra kommunale helseinstitusjoner.

Resultatene for sykehus fra andre tertial 2024 viser relativ høy etterlevelse av håndhygiene med et gjennomsnitt på 74,8%, som er på samme nivå som samlet etterlevelse på sykehus i 2023. Resultatene viser fortsatt differanse i etterlevelse mellom ulike profesjoner og ulike avdelingstyper, og indikerer et forbedringspotensial for flere grupperinger.

Det er relativt store forskjeller i etterlevelse knyttet til indikasjonstyper. Som i 2023 er det høyest etterlevelse i situasjoner hvor pasientkontakten avsluttes (kategori D, 81%), og etter kontakt med kroppsvæske (kategori C, 75%), mens det er lavest etterlevelse før rene/aseptiske oppgaver (kategori B, 64%) og før pasientkontakt (kategori A, 68%).

Resultatene viser ingen forskjell i etterlevelse mellom observasjoner utført i avdelinger som er tilfeldig trukket og avdelinger som er valgt ut etter ønske.

Etterlevelsen i sykehjem ligger i andre tertial på samme nivå som sykehus (74%), og dette er en tydelig økning fra samlede observasjoner i 2023 og for observasjoner utført i første tertial i år. I 2. tertial var etterlevelsen av anbefalinger for håndhygiene høyest etter kontakt med pasient (93%), mens for øvrige indikasjoner lå etterlevelsen mellom 50% og 70%. Det er utført betydelig færre observasjoner i sykehjem enn i sykehus og ved oppdeling i indikasjoner kan få observasjoner medføre at tilfeldig variasjon virker inn. Resultatene for sykehjem må derfor leses med forsiktighet. På grunn av for få observasjoner har vi valgt å ikke inndele etterlevelse ved sykehjem etter yrkesgrupper eller type avdelinger.

2. Datagrunnlag

For andre tertial 2024 er det innrapportert total 2243 observerte anledninger for håndhygiene fra 83 ulike avdelinger ved 18 sykehuslokasjoner, og totalt 85 observasjoner fra seks kommunale helseinstitusjoner.

I vedlegg 1 finnes oversikt over datagrunnlaget, inkludert antall sesjoner som er innrapportert fra hver institusjon, hvor mange avdelinger det er rapportert fra samt hvor stor andel av observasjonene som er rapportert inn fra den enkelte institusjon. Vi har i denne rapporten ikke differensiert mellom avdelinger som i forkant var tilfeldig trukket ut til å innføre NOST og andre avdelinger da vi i [tidligere analyser](#) ikke har funnet at dette har påvirket resultatet.

3. Observasjon av håndhygiene ved bruk av NOST

Ved bruk av NOST registreres hvorvidt helsepersonell utfører håndhygiene når der er indikert (anbefalt) etter [modellen for håndhygiene](#). En indikasjon beskriver en årsak til at håndhygiene bør utføres. I henhold til modellen er det fire indikasjoner for håndhygiene i forbindelse med pasientkontakt:

1. Før kontakt med pasienten eller pasientens omgivelser
2. Før rene/aseptiske oppgaver
3. Etter kontakt med kroppsvæske
4. Etter kontakt med pasienten eller pasientens omgivelser

Håndhygiene bør utføres i alle situasjoner hvor en eller flere indikasjoner er til stede. En situasjon hvor en eller flere indikasjoner er til stede kalles en anledning for håndhygiene.

Ved en anledning for håndhygiene kan det være en eller flere indikasjoner for håndhygiene til stede. Eksempelvis er det to indikasjoner til stede når en helsearbeider på en flersengsstue er ferdig med å bistå en pasient (indikasjon 4) og forflytter seg til neste pasient (indikasjon 1). Det er to indikasjoner til stede i situasjonen, men kun behov for å utføre håndhygiene en gang, og derfor kun en anledning og en registrert observasjon.

Ettersom det kan være flere indikasjoner til stede ved en anledning for håndhygiene er de ulike kombinasjonene av indikasjoner gruppert i fem grupper for enklere fremstilling av data. De ulike kombinasjonene av indikasjoner som inngår i gruppen er beskrevet i parentes:

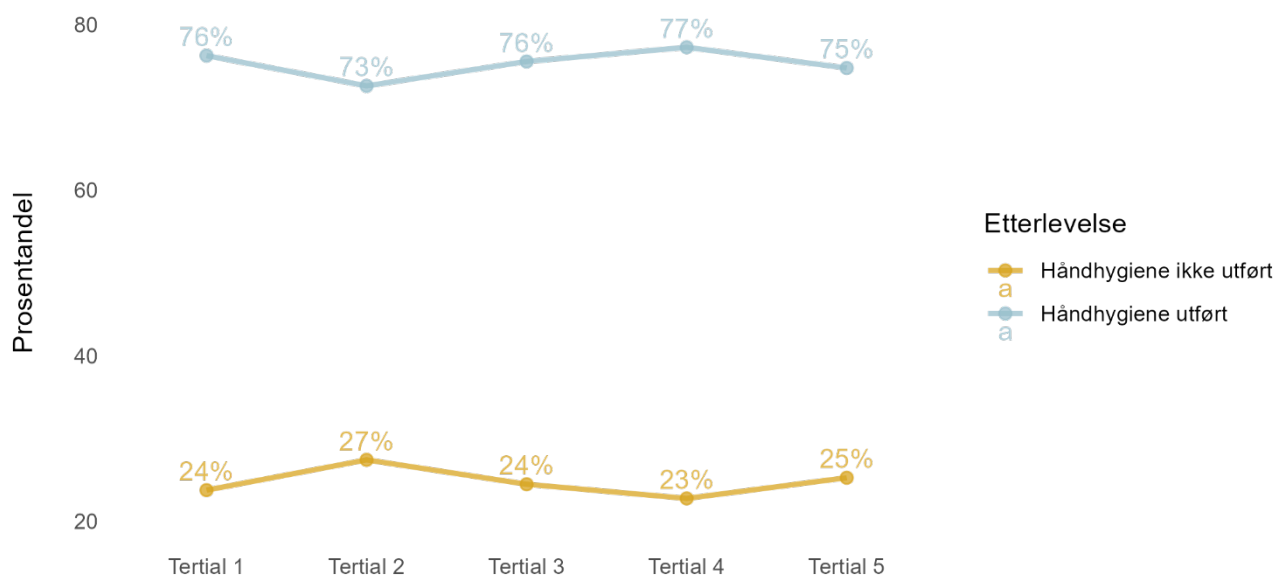
- A. Før pasient (1, 1+2)
- B. Før aseptisk (2, 3+2)
- C. Etter kroppsvæske (3)
- D. Etter pasient (4, 3+4)
- E. Overgang mellom pasienter (4+1, 3+4+1, 3+1, 3+1+2, 4+2, 4+1+2, 3+4+1, 3+4+2)

Det presenteres også figurer hvor etterlevelse fremstilles etter de fire indikasjonene i modellen. Ved vurdering av disse fremstillingene må man være oppmerksom på at en observert anledning hvor det er flere indikasjoner til stede vil registreres som en observasjon flere ganger, en gang per indikasjon. Det samlede antall observasjoner er derfor høyere enn faktisk antall observerte anledninger.

Som vist i vedlegg 2, er det ved 300 (13,4%) av 2243 registrerte observasjoner angitt 2 eller flere indikasjoner. Ved 287 (12,8%) er det registrert to indikasjoner, og ved 12 (0,5%) tre indikasjoner, og ved en observasjon (0,1%) fire indikasjoner. I fremstillinger for sykehus hvor antall enkeltstående observasjoner er benyttet som datagrunnlag er derfor det totale antallet 2557 (N), mot 2243 i fremstillingene hvor indikasjonene er gruppert som registrert ved observasjon.

4. Etterlevelse av håndhygiene i sykehus

Resultatene for andre tertial 2024 viser en etterlevelse av håndhygiene i sykehus på 74,8%, som tilsvarer gjennomsnittlig etterlevelse målt i 2023.(figur 1).

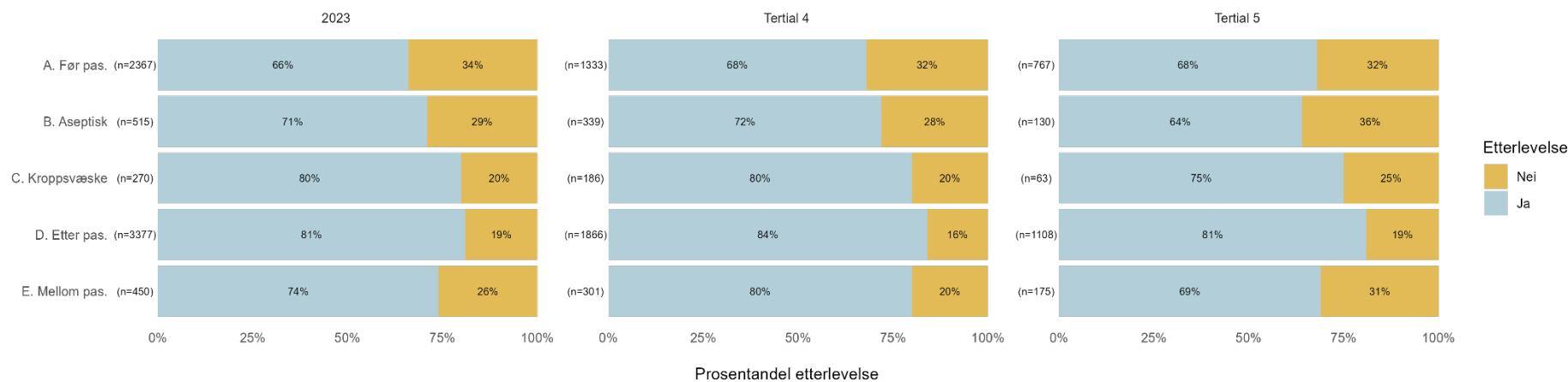

Figur 1. Registrert etterlevelse for observasjoner utført i 1.tertial (N=2292), 2. tertial (N=2380) og 3. tertial (N=2307) 2023, og i 1. tertial 2024 (N=4025) og 2. tertial (N=2243) i 2024 (Tertial 4 og 5)

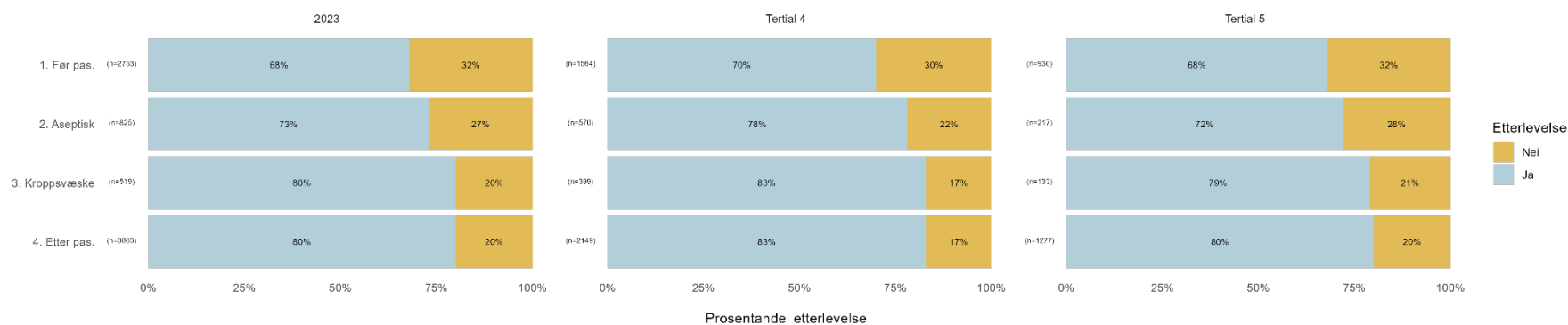
4.1 Etterlevelse av håndhygiene etter indikasjoner

Figur 2 gir en oversikt over etterlevelse for grupper av indikasjoner (A-E) per tertial i 2022 og samlet for 2023, mens figur 3 gir en oversikt over etterlevelse for enkeltindikasjoner (1-4). Grupper av indikasjoner er beskrevet i kapittel 3.

Som figurene viser er den samlede etterlevelsen av håndhygiene lavest før pasientkontakt og før rene/aseptiske oppgaver, og høyest etter pasientkontakt og etter kontakt med kroppsvæsker.

Figur 2. Etterlevelse per indikasjon (5 grupper: A-E) registrert i 2023 (Tertial 1-3) og i første og andre tertial i 2024 (Tertial 4 og 5). Etterlevelse er angitt med Nei = Ikke utført eller Ja = Utført med håndvask eller hånddesinfeksjon. Antall observasjoner er angitt i klamme (n) og omfatter alle observasjoner innen hver gruppe av indikasjoner per tidsperiode.

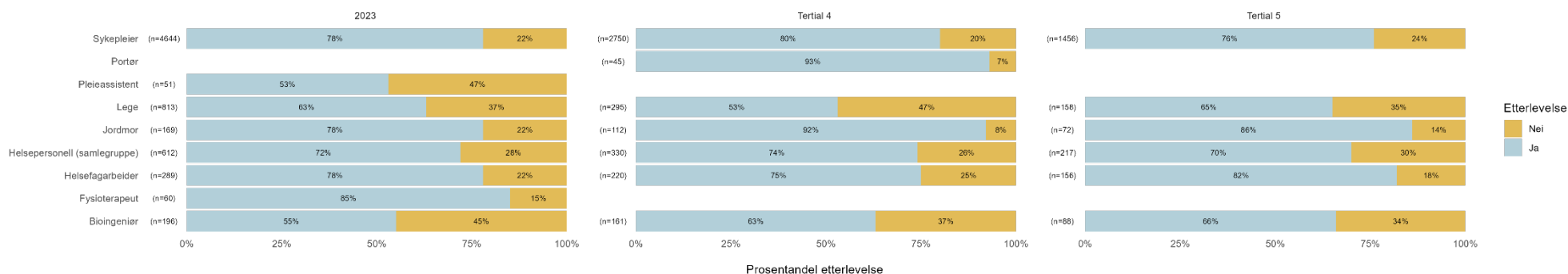
Figur 3. Etterlevelse per indikasjon når kombinasjoner av indikasjoner er splittet opp i enkeltindikasjon fra 1 til 4, registrert i 2023 (Tertial 1-3) og i første og andre tertial i 2024 (Tertial 4 og 5). Antall hendelser er angitt i klamme (n) og omfatter alle observasjoner innen hver indikasjon per tidsperiode.

4.3 Etterlevelse av håndhygiene etter avdelingstype

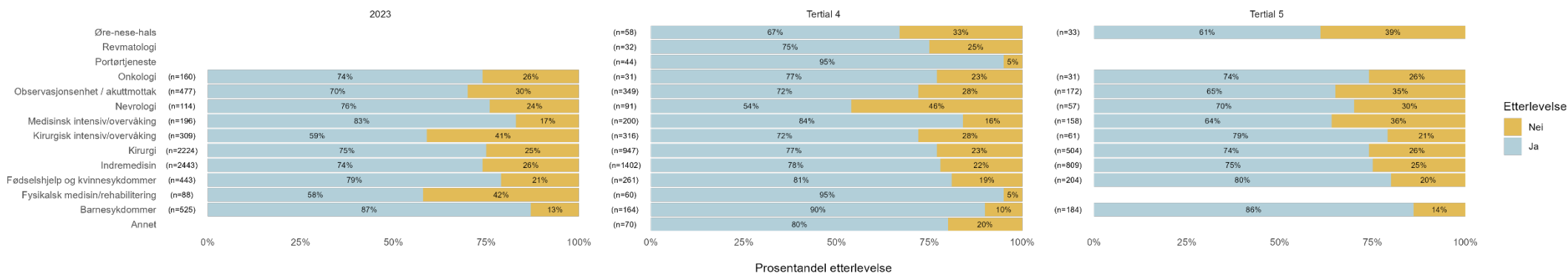
Figur 5. gir en oversikt over etterlevelse av håndhygiene over tid ved ulike avdelingstyper. For enkelte avdelingstyper er det svært få observasjoner, noe som må hensyntas ved tolkning av resultatene. Etterlevelsen i andre tertial i 2024 varierer mellom 61% og 86% mellom ulike avdelingstyper.

4.2 Etterlevelse av håndhygiene etter profesjon

Etterlevelse av håndhygiene varierer mellom yrkesgrupper. Som vist i figur 4. er det stor variasjon i antall observasjoner inkludert fra de ulike yrkesgruppene. For flere profesjoner er det få observasjoner, og resultatene må derfor tolkes med varsomhet. Sykepleiere, leger og helsepersonell (samlegruppe) er de yrkesgruppene med flest observasjoner for hvert tertial. I andre tertial 2024 har sykepleiere en samlet etterlevelse på 76%, leger på 65% og helsepersonell (samlegruppe) 70%.

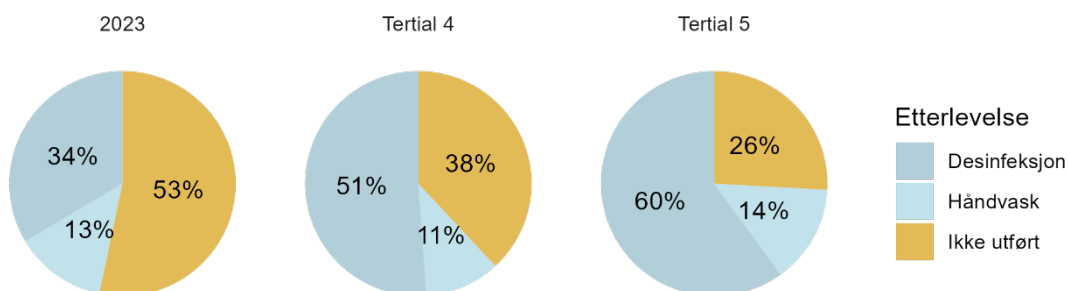
Figur 4. Etterlevelse ved observasjoner registrert samlet for 2023 og i første og andre tertial 2024 (Tertial 4 og 5), fordelt på profesjon. Antall observasjoner er angitt i klamme (n) og omfatter alle observasjoner innen hver profesjon per tidsperiode. Det er kun tatt med resultater dersom n omfatter mer enn 30 observasjoner.

Figur 5. Etterlevelse ved observasjoner registrert samlet for 2023 og i første og andre tertial 2024 (Tertial 4 og 5), fordelt på type avdeling. Antall observasjoner er angitt i klamme (n) og omfatter alle observasjoner innen hver avdelingstype per tidsperiode. Det er kun tatt med resultater dersom n omfatter mer enn 30 observasjoner.

5. Etterlevelse av håndhygiene i sykehjem

Resultatene for andre tertial 2024 viser en etterlevelse av håndhygiene i sykehjem på 74,1%, som er en tydelig økning i gjennomsnittlig etterlevelse målt i 2023 og 1. tertial 2024 (figur 6).

Figur 6. Registrert etterlevelse for observasjoner utført i sykehjem i 2023 (N=137), 1. tertial (Tertial 4, N=328) 2024 og i 2. tertial (Tertial 5, N=85) i 2024

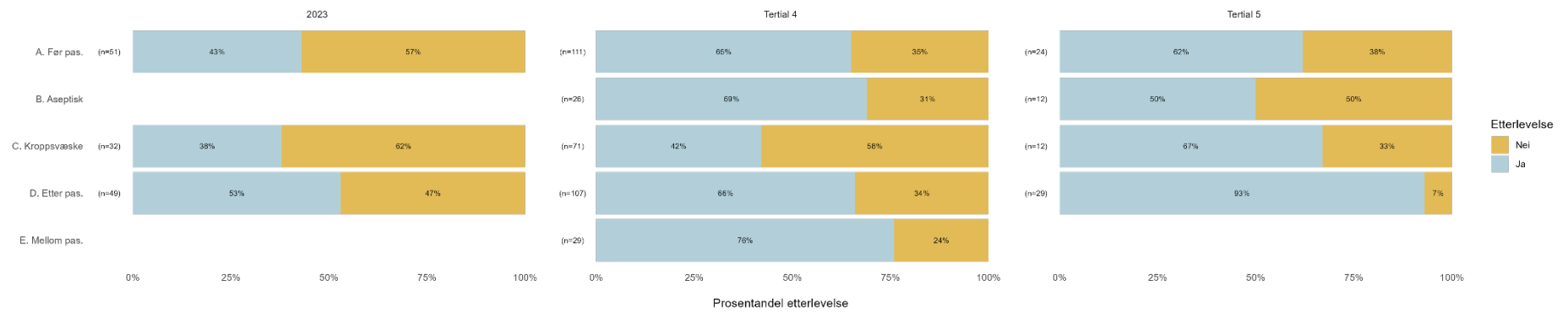
5.1 Etterlevelse av håndhygiene etter indikasjoner

Figur 7 gir en oversikt over etterlevelse for enkeltindikasjoner (1-4). Grupper av indikasjoner er beskrevet i kapittel 3.

Som figuren viser er den samlede etterlevelsen av håndhygiene i andre tertial 2024 høyest etter pasientkontakt, mens etterlevelsen ved andre indikasjoner ligger mellom 50% og 70%. Ved inndeling etter indikasjon kan få observasjoner ha medført at tilfeldig variasjon har virket inn på resultatene. Resultatene per indikasjon over tid må derfor leses med forsiktighet.

På grunn av små tall og stor fare for at tilfeldig variasjon virker inn på resultatene, har vi valgt å ikke vise etterlevelse i sykehjem fordelt på yrkesgrupper eller type avdelinger (korttids- og langtidsavdelinger)

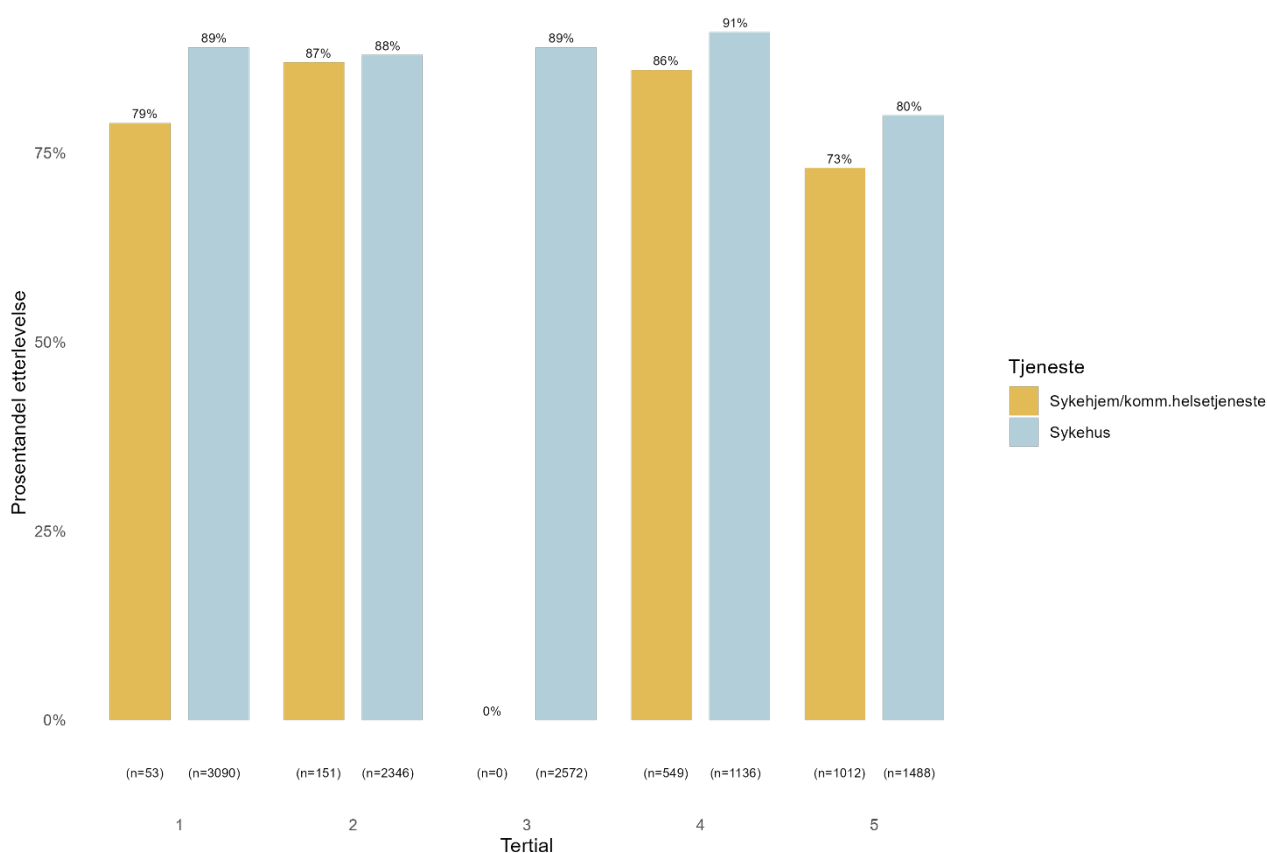
Figur 7. Etterlevelse i sykehjem per indikasjon når kombinasjoner av indikasjoner er splittet opp i enkeltindikasjon fra A til E, i 2023 og i første og andre tertial i 2024. Antall hendelser er angitt i klamme (n) og omfatter alle observasjoner innen hver indikasjon per tidsenhet. Det er kun tatt med resultater dersom n omfatter mer enn 10 observasjoner

6. Etterlevelse av anbefalinger for håndsmykker og negler (modul 2)

Det ble for andre tertial 2024 innrapportert totalt 2500 observasjoner gjennomført med modul 2 – smykker, klokker og negler. Det ble totalt innrapportert 1488 observasjoner fra 8 sykehus (82 avdelinger), og totalt 1012 observasjoner fra 11 kommunale helseinstitusjoner (44 avdelinger).

I tabell 8 gis en oversikt over antall innrapporterte observasjoner fra modul 2 fra de tre tertialene i 2023, fra 1 tertial 2024 (nummerert som tertial 4) og fra andre tertial 2024 (nummerert som tertial 5). Etterlevelse er definert som fravær av ringer, klokker/armbåndsur, kunstige negler/shellack og lange negler.

I vedlegg 3 gis en mer detaljert oversikt over datagrunnlaget for andre tertial 2024.

Figur 8. Etterlevelse av anbefalinger for håndsmykker og negler per tertial i 2023 og 2024, fordelt på type helsetjeneste. Det er kun tatt med resultater dersom registreringene omfattet mer enn 30 observasjoner.

VEDLEGG

1 Oversikt over datagrunnlag for rapport om etterlevelse av håndhygiene andre tertial 2024

Tabellen gir en oversikt over observasjoner av etterlevelse av håndhygiene rapportert inn til den nasjonale databanken via NOST fra andre tertial 2024 (T5) samt så langt for året 2024 (T4 + T5).

RHF	HF/enhet	Avd. T5	Avd. totalt 2024	Sesj. T5	Sesj. totalt 2024	Obs. T5	Obs. totalt 2024
H Nord (n = 358)	Bodø (NS_BS)	3	6	8	41	58	245
	Vesterålen (NS_VS)	0	1	0	4	0	55
	Narvik (UNN_N)	2	2	7	7	29	29
	Harstad (UNN_H)	3	3	9	29	93	208
	Tromsø (UNN_T)	6	6	27	65	178	360
H Midt Norge (n =1288)	Ålesund (AAS_HMR)	6	10	11	20	214	486
	Kristiansund (KS_HMR)	3	6	7	22	99	313
	Molde (MS_HMR)	4	8	9	30	135	405
	Volda (VS_HMR)	3	6	6	19	95	286
	Levanger (SL_HNT)	9	13	23	99	124	541
	Namsos (SN_HNT)	7	7	23	54	177	393
	St.Olavs Orkdal (SOO)	3	4	5	11	90	223
	St.Olavs Tr.h. (SOT)	13	19	29	64	354	976
H Sør-øst (n =167)	Diakonhj. (DHDS)	1	1	5	5	11	11
	Lovisenberg (LDS)	6	11	13	58	130	521
	Notodden (STN)	1	1	4	4	26	26
H Vest (n =430)	Haraldsplass (HDS)	4	4	14	26	122	244
	Haukeland (HUS)	5	9	16	42	204	517
	Stavanger (SUS)	5	5	5	26	104	429
Totalt for sykehus		84	122	221	626	2243	6268
Sykehjem (n =85)	Hurum bo- og omsorgssenter	0	1	0	2	0	15
	Abildsø-hjemmet	1	1	5	5	8	8
	Langerud-hjemmet	4	6	6	12	28	65
	Majorstu-hjemmet	0	7	0	18	0	59
	Bekkelags-hjemmet	2	2	9	15	31	71
	Fagerborg-hjemmet	0	2	0	12	0	14
	Lilleborg helsehus	1	3	1	32	1	66
	Solvang helsehus	1	1	5	9	17	37
	Vindern-hjemmet	0	5	0	17	0	94
Totalt for sykehjem		9	27	26	120	85	429

2 Ulike kombinasjoner av indikasjoner i datagrunnlaget for sykehus andre tertial 2024

Grupper av indikasjoner	Kombinasjon av indikasjoner	Enkelt indikasjoner				Totalt antall for gruppe (A-E)
		1 Før pasient	2 Aseptisk	3 Kroppsvæske	4 Etter pasient	
A Før pasient	Før pasient (31,2%)	701				767 (34,2%)
	Før pasient + Aseptisk (2,9%)	66	66			
B Før aseptisk	Aseptisk (5,6%)		126			130 (5,8%)
	Kroppsvæske + Aseptisk (0,2%)		4	4		
C Etter kroppsvæske	Kroppsvæske (2,8%)			63		63 (2,8%)
D Etter pasient	Etter pasient (47,0%)				1053	1108 (49,3%)
	Etter pasient +Kroppsvæske (2,5%)			55	55	
E Mellom pasienter	Etter pasient + Aseptisk (0,5%)		11		11	175 (7,8%)
	Etter pasient + Aseptisk +Før pasient (0,3%)	7	7		7	
	Etter pasient + Før pasient (6,5%)	146			146	
	Etter pasient +Kroppsvæske + Aseptisk (0,1%)		1	1	1	
	Etter pasient + Kroppsvæske + Før pasient (0,1%)	3		3	3	
	Kroppsvæske +Før pasient (0,2%)	5		5		
	Kroppsvæske +Aseptisk+ Før pasient (0,1%)	1	1	1		
Etter pasient + kroppsvæske + Aseptisk + Før pasient (0,1%)	1	1	1	1		
Totalt fordelt for hver enkelt-indikasjon		930 (36,4%)	217 (8,5%)	133 (5,2%)	1277 (50,0%)	
Totalt enkelt-indikasjoner		2557 (100%)				
Totalt av grupper av indikasjoner						2243 (100%)

3 Oversikt over datagrunnlag for rapport om smykker, klokker og negler andre tertial 2024

Tabellen gir en oversikt over observasjoner av etterlevelse av «bar fra albuen og ned» anbefalinger i andre tertial 2024.

RHF	HF/enhet	Avdelinger	Antall observasjoner
Sykehus	Akershus universitetssykehus HF	39	881
	Drammen sykehus (VV_DSH)	5	139
	Lovisenberg Diakonale sykehus (LDS)	3	30

	Notodden sykehus (TS_NS)	1	34
	Kongsberg (VV-KSH)	2	32
	Ringerike sykehus (VV_RSH)	3	32
	Arendal sykehus (SS_ASH)	20	270
	Flekkefjord sykehus (SS_FSH)	9	70
Totalt for sykehus		82	1488
Sykehjem	Asker kommune	13	102
	Bærum kommune_Capralhaugen omsorgsbolig	2	110
	Bærum kommune_Hjemmebaserte Sandvika	4	32
	Bærum kommune_Hjemmebaserte Østerås	3	258
	Bærum kommune_Lindelia sykehjem	6	221
	Bærum kommune_Solbakken sykehjem	3	46
	Oslo Kommune Sykehjemsetaten, Abilsøghjemmet	1	6
	Oslo Kommune Sykehjemsetaten, Bekkelagshjemmet	2	147
	Oslo Kommune Sykehjemsetaten, Lilleborg helsehus	1	7
	Oslo Kommune Sykehjemsetaten, Solvang helsehus	5	32
Oslo kommune_Ellingsrudhjemmet	4	51	
Totalt for sykehjem		44	1012